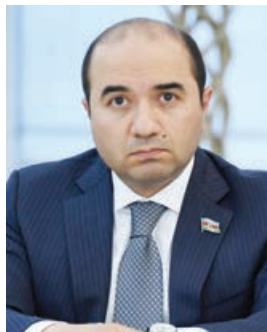

"Bir millət - iki dövlət" təntənəsi

Şuşa Bəyannaməsi dünyaya ilk növbədə Azərbaycanla Türkiyənin qardaşlıq mesajıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın 2021-ci il iyunun 15-də Şuşada imzaladıkları bu bəyannamə iki qardaş ölkə arasında tarixi münasibətlərin yeni mərhələsinə start verdi.

Ümumiyyətlə, son dövrdə Azərbaycan-Türkiyə münasibətləri hər iki ölkə rəhbərliyinin həyata keçirdiyi siyasət nəticəsində sürətlə inkişaf edib, əlaqələrin səviyyəsi keyfiyyətcə yeni müstəviyə daxil olub. Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəmərləri və Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu əlaqələri daha da gücləndirib. Ən əsası Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri bütün türk dünyası üçün mühüm amilə çevrilib və türk dövlətləri arasında münasibətlərin inkişafına güclü təsir göstərir.

Vətən müharibəsində Türkiyə Azərbaycan dövlətinə və xalqına çox yüksək səviyyədə siyasi və mənəvi dəstək göstərdi. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan açıq və birmənalı bəyanatlar səsləndirərək, bu müharibədə Azərbaycanın tək olmadığını, Türkiyənin hər zaman ölkəmizin yanında olduğunu bildirdi. Bu birlik, həmrəylik üçüncü dövlətin İkinci Qarabağ müharibəsinə müdaxiləsinə, Ermənistanın açıq şəkildə müdafiəsinə mane oldu. Eyni zamanda Azərbaycan da hər zaman Türkiyənin yanındadır.

Bu birliyin göstəricisi kimi imzalanan Şuşa Bəyannaməsi iki qardaş ölkə arasında münasibətlərin hüquqi əsaslarının daha da möhkəmləndirilməsinə yol açıb. Bu baxımdan, bəyannamə müstəsna siyasi və tarixi əhəmiyyət daşıyır. Şuşa Bəyannaməsi həm də keyfiyyətcə daha yüksək iş birliyinin təminatıdır. Təsəffü deyil ki, Şuşada Türkiyə lideri ilə bu sənədi imzalayarı-

kən Prezident İlham Əliyev Qars müqaviləsini xatırladaraq bildirmişdi ki, yüz ildən sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində müttəfiqlik haqqında imzalanmış birgə bəyannamə bizim gələcək işbirliyimizin istiqamətini göstərir: "Tarixi Qars müqaviləsi düz yüz il əvvəl imzalanıb. Bu da böyük rəmzi mənə daşıyır. Yüz ildən sonra azad edilmiş Şuşa şəhərində müttəfiqlik haqqında imzalanmış birgə bəyannamə bizim gələcək iş birliyimizin istiqamətini göstərir. Bəyannamədə bir çox önəmli məsələlər öz əksini tapır. Beynəlxalq müstəvidə birgə əməkdaşlıq, fəaliyyətimiz, siyasi əlaqələr, iqtisadi ticarət əlaqələri, mədəniyyət, təhsil, idman, gənclər siyasəti, demək olar ki, bütün sahələr əhatə olunur. Hər bir məsələ çox böyük önəm daşıyır".

O zaman Prezident İlham Əliyev Şuşa Bəyannaməsi ilə bağlı iki məsələnin əhəmiyyətini xüsusi qeyd etmişdi. Dövlətimizin başçısı bəyannamədə qarşılıqlı hərbi yardım göstərmək haqqında bəndi vurğulamaqla bu sənədin, məhz müdafiə sahəsində ciddi perspektivləri özündə əks etdirən razılaşma olduğunu diqqətə çatdırmışdı. Bu, təkə erməni ictimaiyyətinə deyil, eyni zamanda dünya birliyinə də ciddi mesaj idi. Yəni Azərbaycan və Türkiyə bütün sahələrdə, xüsusilə hərbi və müdafiə sənayesi sahəsində müttəfiqlərdir.

Prioritet məsələlərdən biri də Zəngəzur dəhlizinin açılması istiqamətində görülən işlərdir. Zəngəzur dəhlizi bö-

yük geosiyasi və iqtisadi əhəmiyyətə malikdir. Bu layihənin həyata keçirilməsi ilə Şərqdən Qərbə hər kəsin istifadə edə biləcəyi yeni bir ortaq iqtisadi dəhliz açılacaq. Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə türkdilli dövlətlərin inteqrasiyasının sürətləndirilməsi, Qərblə Şərq, Şimalla Cənub arasındakı yükdaşımalarda intensivliyin artırılması, beynəlxalq ticarət əməliyyatlarının genişləndirilməsi, nəqliyyat və lojistika sektorunun əhəmiyyətli səviyyədə inkişafı baş tutacaq.

Bu bəyannamə postmünaqişə dövründə hərbi-siyasi təhlükəsizliyə və müttəfiqlik münasibətlərinin daha da gücləndirilməsinə müstəsna töhfədir. Bəyannamədə müdafiə məsələlərinin əks olunması elə hərbi-siyasi təhlükəsizliyin təmin edilməsinə - istənilən təhdid və təcavüzün qarşısının alınmasına hesablanıb. Sənəddə deyilir: "Tərəflərdən hər hansı birinin fikrincə, onun müstəqilliyinə, suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə, beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunmazlığına və ya təhlükəsizliyinə qarşı üçüncü dövlət və ya dövlətlər tərəfindən təhdid və ya təcavüz edildiyi təqdirdə, tərəflər birgə məsləhətləşmələr aparacaq və bu təhdid və ya təcavüzün aradan qaldırılması məqsədilə BMT Nizamnaməsinin məqsəd və prinsiplərinə müvafiq təşəbbüs həyata keçirəcək, bir-birinə BMT Nizamnaməsinə uyğun zəruri yardım göstərəcəklər".

Bəyannamə Ermənistandakı revanşist qüvvələrə də mühüm ismarıqdır. Belə ki, Şuşa Bəyannaməsi ilə Türkiyə-Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması, dövlət sərhədlərinə təhdid kimi cəhdlərin baş verməsi halında, ordu ilə ölkəmizin yanında yer alacağını açıq şəkildə beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırır.

Kamran BAYRAMOV,
Milli Məclisin deputatı